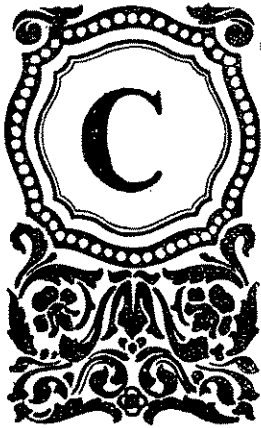

ELS SINGULARS ANECDOTICS

(NOVA SÉRIE)

MESTRE EMILI GUANYABÉNS

COM va passar una vegada a Joan Maragall en ocasió de presentar-se a presidir uns Jocs Florals d'un poble de Catalunya, que uns intel·lectuals amics dels organitzadors de la festa van preguntar amb tota la bona fe qui era aquell home, que ells no el coneixien, d'entre els individus que s'havien designat per a formar el jurat, en el batibull del nostre moviment literari també poden haver-hi molts amants de les lletres i fins alguns versificadors que no sàpiguen qui és Emili Guanyabéns, però ja asseguro jo que no se'n trobaria cap dels qui conscientment han llegit les seves obres que no el tingui en categoria de mestre, prescindint de l'inútil títol oficial. I és que aquest poeta ha anat fent la seva missió sense rebombori i sense precipitar-se, sols quan la seva ànima ha sentit vera necessitat de manifestar-se al món, infontent l'essència amb l'expressió viva i treballant el vers lentament, guiat per la idea de la perfecció.

Emili Guanyabéns, amb tot i ja de molt jove haver passat els anys de l'existència entre literats freturosos de produir per a sadollar la seva set de notorietat, que continuament l'un ha servit d'esperó a l'altre en la carrera ideal, sols ha publicat dos llibres de poesies originals i un de traduccions. I no ha estat per pobresa de qualitats literàries, que prou tots els seus amics sabem si aquest escriptor és ric de valors espirituals, de coneixements que a la majoria de nosaltres ens han servit d'experiència. És el

poeta, el filòleg i el corrector, i, per millor virtut, és l'alt poder sense la vanitat ni la supèrbia de l'altivesa, quasi diria el geni humil amb franca senzillesa de noi.

A darreries del segle XIX va donar a llum el seu primer llibre, *Alades*, que el celebrà tota la part selecta d'aquella intel·lectualitat; i l'autor continuà essent per a ella una magna revelació, col·laborant en la memorable revista *Catalonia* de la casa editorial «L'Aveng», insertant-hi en la primera època la traducció que ell féu de *Don Juan a l'Infern*, de Baudelaire, i en la segona la pròpia poesia *La meva nena*, el seu «record d'antic anhel de l'esperit», joia entre les millors composicions dels poetes de la nostra pàtria.

Jo en aquell temps, adolescent anhelós i impacient en les meves pretensions d'escriptor, versificava amb malmenada facilitat totes les fantasies filles de les meves il·lusions i de la meva inexperiència, i l'intel·ligent amic Joan Pérez-Jorba em deia: «Preneu per model a Guanyabéns, fixeu-vos bé en les seves poesies, que és el poeta perfecte d'expressió en el fons i en la forma». I heu's-aquí que veure aparèixer una nova poesia de l'autor d'*Alades* era per a mi una íntima satisfacció, un esdeveniment de glòria, com me succeïa en trobar-ne una de Maragall.

No vaig conèixer personalment a Guanyabéns fins algun temps després d'haver-se publicat la seva segona obra, *Voltaïnes*. En l'any 1906 va morir Enric Ibsen, i un aplec de joves devots vam editar un fullet d'homenatge al dramaturg noruec venerat universalment. El nostre compatrici hi contribuï amb un treball, un pensament expressat en prosa, on el poeta, modest en extrem, contemplant el conjunt de la figura

del gran autor, se comparava a una formiga davant l'eminent penyal, i ell deia de l'Ibsen lo que del penyal diria la formiga si pogués pensar i sabés parlar: «L'admirol» Amb Felip Cortiella vaig anar a portar un exemplar d'aquell fullet a Guanyabéns, que el meu company m'hi va presentar. El poeta, després d'allargar la mà d'amic i d'abraçar-me, va posar-se a fullejar l'imprès, resseguint depressa amb la vista els treballs, elogiant les firmes, i havent arribat al final sense haver-se adonat del seu, va tornar endarrera, mirant amb més detenció, i en trobar aquell pensament encabit en una d'aquelles pàgines de línies atapeïdes, va exclamar: «Ah, és aquí. És tan petit, que no el veia».

Guanyabéns en aquell temps exercia de corrector de proves en una impremta. Entràveu pel corredor de l'interior d'una casa del carrer del Comte de l'Assalt, pujàveu per una escala que conduïa a un departament separat del taller, i allí, dematí i tarda, trobàveu a un dels nostres millors poetes complint en un càrrec d'obrer anònim, treballador intel·lectual esmenant els defectes dels autors i els dels compositors, que és la feina més difícil, la de més compromís i la més ingrata, perquè el corrector de proves està obligat a lliurar d'errades els impresos, no sols de caixa, sinó també de sentit i de compaginació, i quan així ho aconsegueix (que ja és arribar a molt) no se li poden tributar honors, perquè no fa altra cosa que complir el seu deure. En canvi, tots els equívocs dels autors i totes les faltes dels caixistes, de precís s'han de culpar al descuit del corrector. No obstant, devegades els correctors també cometien errades terribles, volent esmenar el sentit de l'expressió i mal interpretant la frase. En això principalment rau la dificultat, i el nostre amic en aquest treball és i se'l considera el just gramàtic i aclaridor, que tota obra literària que passa per la revisió d'ell guanya. Per aquesta condició ha merescut l'absoluta confiança de la direcció de l'«Institut d'Estudis Catalans» i de tots els nostres escriptors que s'hi poden emparar, fins dels independents que més han bregat en la lluita d'idees. Felip Cortiella, el qui va fer la meua presentació al mestre, em digué: «Sempre que tinc un dubte en l'aplicació de les paraules, vaig a consultar Guanyabéns».

Llavors el cantaire de *La meua nena* vi-

via a despesa i sol, afligit en el sentiment d'una viduïtat i somniant la filla que el seu advers destí, en la vida del cos, li ha negada. L'home de cor que sempre ha tingut tan d'amor per a les criatures! Una vegada, un diumenge a la tarda, vaig trobar a Guanyabéns en el teatre del Bosc, passejant en companyia de dos nens, que els mirava parlant-los amb viva il·lusió. «Són uns nebotets meus», m'enterà. I tot el seu interès va ésser explicar-me gràcies d'aquells nens, que em va plaure molt més aquella expansió humana en aquell entreacte que les divines inspiracions del *Lohengrin* que havia acudit a sentir en el teatre.

Ell va escriure l'himne per al solemniat homenatge que en l'any 1909, a Barcelona, va tributar-se a Angel Guimerà; himne que fou posat en música per Enric Morera, i el cantaren els chors aplegats en la plaça de Catalunya.

En el 1910 va publicar *Trasplantades*, llibre no sols d'importància per les traduccions, sinó també per l'estudi crític de la poesia francesa fet per Joan Pérez-Jorba. Se dedicà un sopar d'honor a Guanyabéns, on acudí bell nombre d'intel·lectuals catalans, joves en majoria, i jo, trobant-me privat d'assistir-hi, vaig remetre-hi la meua voluntat amb aquesta adhesió:

*«Compteu-me entre els apòstols a la taula,
quan vós m'hi cercareu, en recordar.
Rebeu-hi l'expressió de ma paraula,
que en vea de l'esperit us vé a parlar,
unint-me als qui, com jo, s'hi han de trobar.»*

*Sóc el fill de la llum i l'alegria,
que viu a l'ombra en trista joventut.
Si la sagrada flama en aquest dia
logra esplendí en la meua esclavitut,
que us sigui el goig brillant al meu tribut.»*

Ell m'ho va recompensar venint a veure'm estant jo malalt, que vaig heure alivi ja en sentir la seva veu; i em va refer en la convalescència tornant a visitar-me.

Així m'ha prevalgut l'amistat d'Emili Guanyabéns, i he considerat la seva companyia com un privilegi de l'ànima, també recordant molt de quan ens trobàvem amb ell en el taller dels escultors César Cabanes i Victorià Ibáñez, on el corrector de proves d'impremta tenia parada la seva taula de treball per a fer-se-li més plaenta la tasca allunyant la solitud i esplaiant-se conversant en moments de lleure; i de quan, després, he pogut anar a cercar-lo en sa pròpia llar, presentant-se'm el mestre amb íntima satisfacció entre sa família.

PLÀCID VIDAL